

ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ADVERSITY QUOTIENT OF STUDENTS OF FACULTY OF EDUCATION, VALAYA
ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE ROYAL PATRONAGE

เมษา นวลศรี¹ และกุลชาติ พันสุวรรณ^{2*}
Mesa Nuansri¹ and Kullachat Pantuworakul^{2*}

^{1,2} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
^{1,2} Faculty of education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the royal patronage

*corresponding author

E-mail: kullachat@vru.ac.th

Received:	December 25, 2020
Revised:	May 6, 2021
Accepted:	May 12, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และ 2) เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตาม เพศ กลุ่มสาขาวิชาเรียน และชั้นปี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 284 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 4 ระดับ มีค่าความเที่ยงแบบวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคทั้งฉบับเท่ากับ .90 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติเชิงสรุปอ้างอิง ได้แก่ t-test สำหรับสองกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน และ F-test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยด้านความรับผิดชอบต้อปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการควบคุมสถานการณ์ ด้านความอดทน และด้านผลกระทบ ตามลำดับ และ 2) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษา พบว่า เมื่อจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่เรียนและระดับชั้นปี พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมเพศหญิงมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ

ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค นักศึกษาคครู

ABSTRACT

The purposes of this research article were to (1) study the adversity quotient of students of the faculty of education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, and 2) compare the adversity quotient of students of the faculty of education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage by gender, group of major and year level. Samples were 284 students by stratified random sampling. Research instrument was a 4 -point scale with Cronbach's alpha reliability of 0.90. Data were analyzed by descriptive statistics methods including frequency, percentage, means and standard deviation and by inferential statistics methods of t-test for independent samples and F-test for one – way Analysis of Variance: ANOVA.

The research findings were as follows: 1) The students had a quite high level of adversity quotient in overall by aspect in Responsibility for the Problem with the highest mean scores, followed by aspect in Situation Control, Endurance, and Reach, respectively. And 2) the result of comparison the means of the students' adversity quotient when classified by group of major and year level, showed no difference. When classified by gender, it was found that, overall, females had higher adversity quotient than males with statistically significant at the .05 level.

Keywords

Adversity Quotient, Student Teachers

ความสำคัญของปัญหา

ด้วยภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในสภาวะปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับ ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง หรือการเกิดภาวะโรคติดต่ออุบัติใหม่ (emerging infectious diseases) เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้นักศึกษาจะต้องเผชิญกับความกดดัน ความแข่งขัน หรือความไม่สบายใจต่าง ๆ อาจส่งผลให้เกิดภาวะตึงเครียด หรือสภาวะทุกข์ใจ และส่งผลต่อชีวิตการเรียนและความสำเร็จในอนาคตได้ จากปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม การเมือง และคุณภาพการศึกษา ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาจึงต้องมีการปรับตัวต่อการใช้ชีวิตในการเรียน ทางสังคม หรือสิ่งแวดล้อมที่แปลกใหม่เพื่อไม่ให้เกิดความล้มเหลวทางการเรียน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุส่วนใหญ่ที่ทำให้เกิดปัญหาการลาออกกลางคัน การเปลี่ยนที่เรียนใหม่ หรืออยู่ในเกณฑ์คัดชื่อออก โดยเฉพาะการศึกษาในคณะครุศาสตร์ ซึ่งเป็นแหล่งบ่มเพาะนักศึกษาคครู เพื่อให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็น ทั้งด้านเนื้อหา ศาสตร์การสอน เทคโนโลยี และทักษะต่าง ๆ ครอบรอบด้าน ตลอดจนปลูกฝังความเป็นครูที่มีคุณธรรมและมีจิตวิญญาณความเป็นครู เนื่องจากกระบวนการในการผลิตครู

จำเป็นต้องมีความเข้มข้น และมีกระบวนการเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นครูมืออาชีพในอนาคต นักศึกษาจำเป็นต้องมีความอดทนต่อปัญหาและอุปสรรคมากมายในระหว่างเรียนตลอดระยะเวลา 4 ปี ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตลอดจนต้องออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งต้องมีทักษะในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการชั้นเรียนที่ดี ตลอดจนจะต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริง จึงทำให้คุณลักษณะหนึ่งที่นักศึกษาควรจะมี เป็นสิ่งที่จะทำให้ผลการเรียนหรือการใช้ชีวิตในระหว่างการศึกษาบรรลุเป้าหมายได้นั้น

ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (adversity quotient) เป็นความสามารถในการจัดการกับความทุกข์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน ดังแนวคิดของ Stoltz (1997) บุคคลที่ได้ทำการศึกษาและพบว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค เป็นสิ่งที่กำหนดความสำเร็จทั้งในหน้าที่การงาน และการดำเนินชีวิต รวมทั้งสามารถบอกได้ว่า เราจะเอาชนะและมีความอดทนต่ออุปสรรคได้มากน้อยเพียงใด ในขณะที่เดียวกันความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคยังสามารถใช้เป็นตัวทำนายแนวโน้มความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ได้มากมาย เช่น ผลการปฏิบัติงาน แรงจูงใจ ความคิด สร้างสรรค์ การเรียนรู้ การพัฒนา การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค หมายถึง ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคและความยากลำบาก หรือความฉลัดในการฝ่าวิกฤต ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการประสบความสำเร็จในชีวิต (Kambannarak, 2005) โดยองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค มี 4 ด้าน (Stoltz, 1997) คือ การควบคุม (control) ความรับผิดชอบต่อปัญหา (ownership) ผลกระทบ (reach) และความอดทน (endurance) หากนักศึกษามีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค อยู่ในระดับสูงแล้ว ก็จะทำให้นักศึกษา พยายามที่จะควบคุม แก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่ผ่านเข้ามาให้บรรลุและผ่านพ้นไปได้โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค แต่ในทางตรงข้ามหากนักศึกษามีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค อยู่ในระดับต่ำ เมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรคก็จะทำให้เกิดความท้อแท้ ความเหนื่อยหน่าย เมื่อลองพยายามแก้ไขปัญหาก็ไม่ทันก็จะมีผลส่งผลกระทบต่อผลการเรียนออกมาไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

การเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความอดทนต่อปัญหาหรืออุปสรรคต่อการเรียนสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ (Stoltz, 1997) และการที่ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจจากภายในที่พร้อมจะเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ จะทำให้การเรียนนั้นเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะแรงจูงใจภายในนั้นจะเป็นสิ่งที่คอยสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เกิดความมุ่งมั่นในสิ่งที่ตั้งใจจะทำต่อไป (Woolfolk, 2004) ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสำคัญมากยิ่งขึ้น ซึ่งความสำเร็จในการเรียนนั้นถือได้ว่าเป็นบันไดหนึ่งของการที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยศึกษาความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อจะได้นำข้อมูล สารสนเทศที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ส่งเสริม ให้นักศึกษามีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อนักศึกษา เนื่องจากหากนักศึกษาสามารถเอาชนะอุปสรรคและปัญหาที่ผ่านเข้า

มาได้โดยไม่ท้อแท้ ย่อท้อ มีความเพียรพยายาม จะทำให้นักศึกษานั้นประสบความสำเร็จได้ทั้งในเรื่อง การเรียนและเรื่องส่วนตัว ส่วนคณะครุศาสตร์ และมหาวิทยาลัยก็จะได้นักศึกษาที่มีความเข้มแข็งทาง จิตใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการต่อยอดและพัฒนาให้เป็นครูที่มีคุณภาพต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์อยู่ในระดับใด มากน้อยเพียงใด
2. ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ แตกต่างตาม เพศ กลุ่มวิชาเรียน และชั้นปี หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตาม เพศ กลุ่มวิชาเรียน และชั้นปี
- 3.

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ระดับปริญญาตรีภาคปกติ ที่กำลัง ศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1,715 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power ซึ่งเป็นโปรแกรมที่สร้างจากสูตรของ Cohen (1977) โดยผู้วิจัยกำหนดค่าขนาดอิทธิพล (effect size) ในระดับปานกลาง (ค่า .50) ค่าระดับ นัยสำคัญ เป็น .05 และค่าอำนาจการทดสอบ (power) เป็น .95 จากผลการคำนวณได้ขนาดตัวอย่าง ทั้งหมด (total sample size) จำนวน 252 คน อีกทั้งเพื่อชดเชยแบบสอบถามที่อาจไม่สมบูรณ์หรือไม่ได้รับการตอบกลับ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงปรับขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 300 คน จากนั้น ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่ง ชั้น (stratified random sampling) โดยใช้ชั้นปี (strata) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ชั้นปี และสุ่มแบบไม่เป็น สัดส่วน

ผลจากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน พบว่า ได้รับแบบสอบถามที่มีความ สมบูรณ์ในการตอบ กลับคืนมาจำนวน 284 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 94.67 โดยมี รายละเอียดของตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรเพศ กลุ่มสาขาวิชาที่เรียน และชั้นปี

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	66	23.24
หญิง	218	76.76
กลุ่มสาขาวิชาเรียน		
วิทยาศาสตร์	128	45.07
สังคมศาสตร์	156	54.93
ชั้นปี		
ชั้นปีที่ 1	57	20.07
ชั้นปีที่ 2	58	20.42
ชั้นปีที่ 3	59	20.77
ชั้นปีที่ 4	56	19.72
ชั้นปีที่ 5	54	19.02
รวม	284	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 284 คน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.76 ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในสายการเรียนกลุ่มสังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 54.93 นอกจากนี้ พบว่า กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 1-5 กระจายในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน โดยแต่ละระดับชั้นปี คิดเป็นประมาณร้อยละ 20.00

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยแบบสอบถามเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 16 - 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 โดยขอความร่วมมือจากประธานหลักสูตรและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามพบว่า ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์และสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวนทั้งสิ้น 284 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 94.67

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 1 ชุด ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ ประกอบด้วย 4 ด้าน ตามแนวคิดของ Stoltz (1997) ได้แก่ 1) ด้านการควบคุมสถานการณ์ (Control) 2) ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา (Ownership) 3) ด้านผลกระทบ (Reach) และ 4) ด้านความอดทน (Endurance) โดยมีข้อคำถามด้านละ 7 ข้อ รวมทั้งสิ้น 28 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับพฤติกรรม	ข้อคำถามเชิงบวก (คะแนน)	ข้อคำถามเชิงลบ (คะแนน)
สูง	4	1
ค่อนข้างสูง	3	2
ค่อนข้างต่ำ	2	3
ต่ำ	1	4

โดยมีผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ทำการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามกับข้อคำถาม แล้วคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Objective - Item of Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์พิจารณาข้อคำถามที่มีคุณภาพและใช้ได้ คือ จะต้องมามีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ .50 ขึ้นไป (Kanjanawasee, 2005) ซึ่งจากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า IOC ทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ 0.80 - 1.00 ซึ่งถือได้ว่าแบบสอบถามมีคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาทุกข้อ

2. การตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง โดยค่าความเที่ยงแบบวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .90 ซึ่งถือว่ามีความเที่ยงในระดับสูง และเมื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน มีความเที่ยงอยู่ระหว่าง .82 - .89 โดยผ่านเกณฑ์ในการพิจารณา คือ มีค่ามากกว่า .70 ซึ่งเป็นที่ยอมรับในฐานะเกณฑ์ขั้นต่ำสำหรับค่าความเที่ยง (Nunnally, 1967)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ด้วยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อและภาพรวม โดยใช้เกณฑ์ในการแปลผลตามแนวของเบส (Best, 1970) ดังนี้

3.50 - 4.00 หมายถึง มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับสูง

2.50 - 3.49 หมายถึง มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

1.50 - 2.49 หมายถึง มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

1.00 - 1.49 หมายถึง มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับต่ำ

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตาม เพศ และกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน โดยใช้สถิติทดสอบที่สำหรับกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for independent samples) และจำแนกตามระดับชั้นปี โดยใช้สถิติทดสอบ F (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และหากพบความแตกต่างจะทำการทดสอบรายคู่ภายหลังด้วยวิธีของ Scheffe สำหรับกรณีที่มีด้านนั้นมีความแปรปรวนเท่ากัน และวิธีของ Dunnett T3 สำหรับด้านที่มีความแปรปรวนต่างกัน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (เพื่อตอบ วัตถุประสงค์ข้อที่ 1)

1.1 ผลวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยภาพรวม

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่า อุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรม ราชูปถัมภ์ โดยภาพรวม (n=284)

ลำดับ	ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	ด้านการควบคุมสถานการณ์ (control)	2.86	0.33	ค่อนข้างสูง
2	ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา (ownership)	3.05	0.37	ค่อนข้างสูง
3	ด้านผลกระทบ (reach)	2.67	0.33	ค่อนข้างสูง
4	ด้านความอดทน (endurance)	2.81	0.42	ค่อนข้างสูง
	รวม	2.85	0.26	ค่อนข้างสูง

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (\bar{x} = 2.85, SD = 0.26) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (\bar{x} = 3.05, SD = 0.37) รองลงมา ได้แก่ ด้านการควบคุมสถานการณ์ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (\bar{x} = 2.86, SD = 0.33) และด้านความอดทน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (\bar{x} = 2.81, SD = 0.42) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการเปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ กลุ่มสาขาวิชาที่เรียน และระดับชั้นปี (เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2)

ตารางที่ 3 ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตาม เพศ

สมรรถนะ	เพศ	n	\bar{X}	S.D.	Levene's Test for Equality of Variances		t	p
					F	p		
ด้านการควบคุมสถานการณ์	ชาย	66	2.82	0.36	1.96	.16	-1.02	.31
	หญิง	218	2.87	0.32				
ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา	ชาย	66	2.96	0.30	1.86	.17	-2.33*	.02
	หญิง	218	3.08	0.38				
ด้านผลกระทบ	ชาย	66	2.64	0.38	3.34	.07	-.98	.33
	หญิง	218	2.68	0.32				
ด้านความอดทน	ชาย	66	2.75	0.46	2.59	.11	-1.47	.14
	หญิง	218	2.83	0.40				
รวม	ชาย	66	2.79	0.25	.29	.59	-2.06*	.04
	หญิง	218	2.87	0.26				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติทดสอบทีสำหรับสองกลุ่มตัวอย่างที่มีอิสระจากกัน (t-test for independent samples) พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคสูงกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการควบคุมสถานการณ์ ด้านผลกระทบ และด้านความอดทน ไม่แตกต่างกันตามเพศ ยกเว้นด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา พบว่า เพศหญิงสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคของ
นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน

สมรรถนะ	เพศ	n	\bar{X}	S.D.	Levene's Test for Equality of Variances		t	p
					F	p		
ด้านการควบคุมสถานการณ์	วิทย์	128	2.84	0.37	9.61	0.00	-1.03	.30
	สังคม	156	2.88	0.29				
ด้านความรับผิดชอบต้อปัญหา	วิทย์	128	3.03	0.34	3.01	0.08	-0.80	.42
	สังคม	156	3.06	0.39				
ด้านผลกระทบ	วิทย์	128	2.70	0.34	0.88	0.35	1.36	.18
	สังคม	156	2.65	0.32				
ด้านความอดทน	วิทย์	128	2.80	0.42	0.17	0.68	-0.66	.51
	สังคม	156	2.83	0.41				
รวม	วิทย์	128	2.84	0.25	1.13	0.29	-0.45	.65
	สังคม	156	2.86	0.27				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน โดยใช้สถิติทดสอบทีสำหรับสองกลุ่มตัวอย่างที่มีอิสระจากกัน (t-test for independent samples) พบว่า ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามระดับชั้นปี

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p	ผลการทดสอบรายคู่
ด้านการควบคุมสถานการณ์						
ระหว่างกลุ่ม	.54	4	.13	1.25	0.29	ไม่มีความแตกต่าง
ภายในกลุ่ม	30.05	279	.11			
รวม	30.59	283				
Test of Homogeneity of Variances Levene Statistic = 3.42, df1 = 4, df2 = 279, p = .01						
ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา						
ระหว่างกลุ่ม	.46	4	.12	0.86	0.49	ไม่มีความแตกต่าง
ภายในกลุ่ม	37.61	279	.13			
รวม	38.07	283				
Test of Homogeneity of Variances Levene Statistic = 4.63, df1 = 4, df2 = 279, p = .00						
ด้านผลกระทบ						
ระหว่างกลุ่ม	.73	4	.18	1.67	0.16	ไม่มีความแตกต่าง
ภายในกลุ่ม	30.61	279	.11			
รวม	31.34	283				
Test of Homogeneity of Variances Levene Statistic = 1.97, df1 = 4, df2 = 279, p = .10						
ด้านความอดทน						
ระหว่างกลุ่ม	.50	4	.13	1.18	0.32	ไม่มีความแตกต่าง
ภายในกลุ่ม	34.08	279	.12			
รวม	34.58	283				
Test of Homogeneity of Variances Levene Statistic = 0.94, df1 = 4, df2 = 279, p = .44						

ตารางที่ 5 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p	ผลการทดสอบรายคู่
ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (ภาพรวม)						ไม่มีความแตกต่าง
ระหว่างกลุ่ม	.37	4	.09	1.40	0.23	
ภายในกลุ่ม	18.49	279	.07			
รวม	18.86	283				
Test of Homogeneity of Variances Levene Statistic = 2.06, df1 = 4, df2 = 279, p = .09						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวด้วยสถิติทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามระดับชั้นปี พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนักศึกษาคณะครุศาสตร์ส่วนใหญ่มีเป้าหมายและความมุ่งมั่นตั้งใจในการที่จะประกอบวิชาชีพครูในอนาคต ซึ่งการปฏิบัติตนในระหว่างที่กำลังศึกษาในคณะครุศาสตร์ จำเป็นต้องปฏิบัติตามระเบียบของคณะ และมหาวิทยาลัยอย่างเคร่งครัด อีกทั้งกระบวนการในการผลิตครูค่อนข้างชัดเจนและมีความเป็นอัตลักษณ์ อาทิ การแต่งกายที่เรียบร้อยเป็นระเบียบจนเป็นที่ชื่นชมของอาจารย์ต่างคณะ หรือบุคคลทั่วไปที่พบเห็น นอกจากนี้ การเรียนการสอนตามหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตเน้นการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเฉพาะการเตรียมพร้อมที่จะต้องออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 อีกทั้ง คณาจารย์ในคณะครุศาสตร์จะพยายามปลูกฝังค่านิยมและคุณลักษณะของความเป็นครูให้กับนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ นักศึกษาจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยคณะ มหาวิทยาลัย และกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามที่ครูสภาซึ่งเป็นหน่วยงานทางวิชาชีพที่คอยกำกับติดตามการผลิตครูให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ดังนั้น การที่นักศึกษาจะใช้ชีวิตในระหว่างการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาได้นั้น จำเป็นต้องมีความอดทนสูง และด้วยข้อเท็จจริงดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงอาจเป็นเหตุผลให้นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งแสดงว่านักศึกษาสามารถจัดการกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการเรียนอย่างไม่ย่อท้อ และมีความอดทน สร้างกำลังใจให้แก่ตนเองอยู่เสมอเมื่อพบอุปสรรคเพื่อให้ตนเองสามารถประสบความสำเร็จในการเรียนตามที่คาดหวังเอาไว้ สอดคล้องกับแนวคิด Stoltz

(1977) ที่กล่าวว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ รวมทั้งสามารถเผชิญต่อปัญหาและอุปสรรคได้จนทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิตประจำวันและการเรียนด้วย ซึ่งผลวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Danpradit and Sontrirat (2015) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการกำกับตนเอง ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค แรงจูงใจภายใน และความสำเร็จในการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน โดยส่วนหนึ่งของผลการวิจัยพบว่า นิสิตมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Somrak (2013) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสถิติธุรกิจแบบผสมผสานของนักศึกษาคณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคโดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง เช่นกัน

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคสูงกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาเพศหญิงค่อนข้างจะมีความละเอียดรอบคอบเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ และพร้อมที่จะรับมือกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ค่อนข้างดีกว่านักศึกษาเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kantitammakool (2009) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี ตามทฤษฎีของ Stoltz และส่วนหนึ่งของผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษานักศึกษามีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน กลุ่มสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ พบว่า ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่มีพื้นฐานจากครอบครัวที่มีเศรษฐกิจฐานะที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ดังนั้น วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ การสนับสนุนทางด้านการศึกษา ตลอดจนการอบรมเลี้ยงดูจึงอาจไม่แตกต่างกัน ดังนั้น การศึกษาในสาขาที่ต่างกันหรือกลุ่มวิชาเรียนที่ต่างกัน จึงอาจไม่ส่งผลต่อการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kantitammakool (2009) ที่พบว่า เมื่อจำแนกตามคณะที่นักศึกษาสังกัด พบว่าความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาโดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปได้ว่า นักศึกษาในทุกคณะมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคพอ ๆ กัน และจากผลการวิจัยที่พบว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกันตามระดับชั้นปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาไม่ว่าจะศึกษาอยู่ในชั้นปีใดก็จะต้องมีความรับผิดชอบทั้งชีวิตส่วนตัว ความเป็นอยู่ และชีวิตด้านการเรียนที่ไม่ค่อยแตกต่างกัน ซึ่งหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตหลักสูตร 4 ปี ในปัจจุบันได้ออกแบบให้นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในทุกระดับชั้นปี ตั้งแต่ปีที่ 1 จนถึงปีสุดท้าย ส่วนในรายวิชาเรียนก็พบว่ามีความเข้มข้นและมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันไปในทุกชั้นปี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคโดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีความเข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันทางจิตใจอันเป็นพื้นฐานที่ดี ซึ่งเป็นประโยชน์ในการวางแผนหลักสูตรการเรียนการสอนที่ท้าทายความสามารถและสร้างเสริมสมรรถนะให้แก่นักศึกษาให้เหมาะสมในแต่ละระดับชั้น

2. จากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาเพศหญิงมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคสูงกว่าเพศชาย ดังนั้นทางคณะและมหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรมเสริม เช่น กิจกรรมนอกสถานที่ กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ฯลฯ เพื่อสร้างเสริมความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคให้แก่ศึกษาเพศชายมากยิ่งขึ้น รวมถึงอาจารย์ควรบูรณาการความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเรียนเพื่อเป็นการกระตุ้นความสามารถด้านนี้ให้สูงมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาเพศหญิงมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคสูงกว่านักศึกษาเพศชาย จึงควรศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาเพศหญิงมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคสูงกว่านักศึกษาเพศชาย ในลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้สารสนเทศต่อยอดในการอธิบายข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้

2. สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตโดยมุ่งศึกษาข้อมูลพื้นที่เกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาเท่านั้น และจากการศึกษาเอกสารพบว่า ตัวแปรนี้อาจมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ดังนั้น หากมีการศึกษาต่อไป ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา หรือควรศึกษาร่วมกับตัวแปรทางจิตวิทยาอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุมมากขึ้น

References

- Best, J. W. (1970). *Research in Education*. New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Cohen, J. (1977). *Statistical power for the behavioral sciences*. 2nd ed. New York: Academic Press.
- Danpradit, B. and Sontrirat, S. (2015). k̄ankam kap ton 'ēng khwāmsamāṭ nai k̄an phachōēn læ fanfā' uppasak rēng chūngchāi phāinai læ khwāmsamret nai k̄an rīan khōng nisit chanpa u thī sōng mahawitthayalai kasetsat witthayakhēt bāng khēn [Self-regulation, adversity quotient, intrinsic motivation and academic success of sophomores at kasetsart university, bangKhen campus]. *Journal of Soc Sci & Hum*, 41(1), 121-134.

- Kambannarak, T. (2005). AQ ‘ut koēn phikat [Adversity quotient]. Bangkok: Explorer Net.
- Kanjanawasee, S. (2005). thritsadī kānthotsōp bāp dangdōēm [Classical test theory]. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Kantitammakool, A. (2009). khwāmsāmāt nai kān phachōēn panhā læ fāfan ‘uppasak khōng naksuksā mahāwitthayālai sī pathum witthayākhet Chon Buri tām thritsadī khōng soṭoṭot [Sripatum university-chonburi campus students’ adversity quotient according to stoltz’s theory]. 6(1), 49-55.
- Nunnally, J. (1967). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill.
- Sornrak, L. (2013). khwāmsāmāt nai kān phachōēn panhā læ fanfā ‘uppasak kap phon samrit thāngkān rian wichā sathiti thurakit bāp phasomphasān khōng naksuksā khana banchī mahāwitthayālai krung thēp [Adversity quotient and students’ learning achievement in business statistics taught through hybrid learning pattern: the case of accounting students bangkok university]. *HCU Journal*, 17(33), 17-35.
- Stoltz, P. G. (1997). *Adversity quotient: turning obstacles into opportunities*. New York: John Wiley & Sons.
- Woolfolk, A. (2004). *Education psychology*. 9th ed. Boston: Pearson.